

Leidraad Landschappelijke inpassing

Gemeente Gennep, 2019

Leidraad Landschappelijke inpassing

Gemeente Genneep, 2019

Titel	Leidraad landschappelijke inpassing
Datum	13 december 2019
Opdrachtgever	Gemeente Genneep
Opgesteld door	BTL Advies Vestiging 's-Hertogenbosch Willemsplein 2-4 5211 AK 's-Hertogenbosch tel. 073 205 11 00 advies@btl.nl www.btladvies.nl

Inleiding

Waarom deze leidraad?

Gennep is mooi, met een prachtig en divers landschap. Als gemeente willen wij Gennep graag mooi houden en waar mogelijk nog mooier maken. Dat kunnen we niet alleen. Daarbij hebben wij uw hulp nodig als bewoner en eigenaar in het buitengebied.

Voor u ligt de leidraad landschappelijke inpassing Gennep. Dit document is opgesteld om u als bewoner of eigenaar bewust te maken van de kwaliteiten van het Gennepse landschap. Daarnaast inspireert en informeert deze leidraad over wat u kunt doen om de beeldkwaliteit van het landschap van Gennep te verbeteren.

Want het unieke landschap is een van de kernkwaliteiten van Gennep, naast de rijke historie, de omgeving en de sociaal maatschappelijke identiteit¹.

Landschappelijke inpassing

De gemeente Gennepe staat open voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied. Een modern en dynamisch buitengebied vraagt ten slotte om ruimte voor verandering. Tegelijkertijd is het van belang aandacht te hebben voor de bescherming en verbetering van de karakteristieken van het buitengebied¹.

Dat kan door nieuwe initiatieven in het landschap te voorzien van een goede landschappelijke inpassing. Maar wat is een goede landschappelijke inpassing?

Een goede landschappelijke inpassing zorgt ervoor dat een initiatief of activiteit past in het landschap op die ene specifieke plek. Dat klinkt logisch, maar is soms niet zo eenvoudig. Want het landschap van Gennepe heeft vele gezichten.

In de Omgevingsvisie gemeente Gennepe, speerpunt 'Samen maken we Gennepe cultureel' staat dat¹:

- De cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten het vertrekpunt en afwegingskader vormen voor nieuwe plannen en ideeën.
- Ingezet wordt op een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit om de herkenbaarheid en samenhang van ons grondgebied te versterken en het onderscheidende karakter van Gennepe te promoten.

Maar wat zijn dan die landschappelijke kwaliteiten en hoe versterk je dat onderscheidende karakter? Daarvoor is deze leidraad landschappelijke inpassing opgesteld. Hierin staan de belangrijkste kenmerken en aanbevelingen per deelgebied uitgelegd.

Status van deze leidraad landschappelijke inpassing

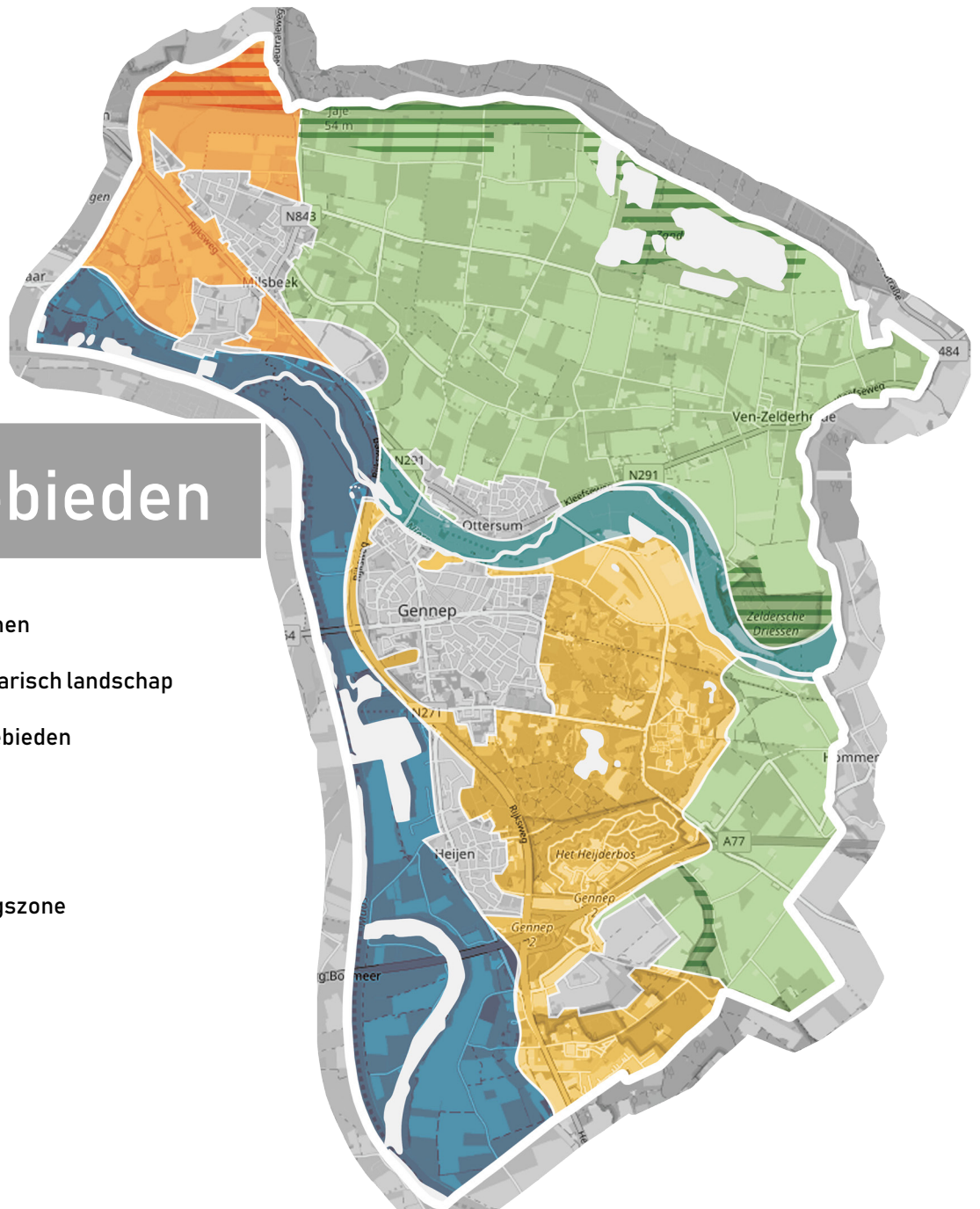
De leidraad geeft op een compacte en laagdrempelige manier informatie over hoe goede landschappelijke inpassing er op verschillende plekken in de gemeente Gennepe uit kan zien. Deze leidraad heeft alleen betrekking op landschappelijke inpassing in het buitengebied. De leidraad is een hulpmiddel om plannen goed in te passen, maar heeft zelf geen status en er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

De leidraad landschappelijke inpassing ondersteunt de omgevingsvisie. De leidraad landschappelijke inpassing bevat geen nieuw beleid. Inhoudelijk sluit de leidraad aan bij het Landschap ontwikkelingsplan Mook, Middelaar en Gennepe uit 2009 en het Landschapskader Noord- en Midden Limburg uit 2009. De leidraad sluit aan bij de Omgevingsvisie Gemeente Gennepe, het toekomstige omgevingsplan en het huidige bestemmingsplan buitengebied.

De leidraad landschappelijke inpassing is een hulpmiddel bij het realiseren van plannen in het buitengebied. Want een goede landschappelijke inpassing verstevigt de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten en vergroot de ruimtelijke kwaliteit. Als bewoner of initiatiefnemer kunt u de leidraad gebruiken om het positieve ruimtelijke effect van uw plan te vergroten.

De leidraad vergroot de bewustwording en het begrip rond landschappelijke inpassing, ook binnen de gemeentelijke organisatie. Daarbij moet worden opgemerkt dat een leidraad zoals deze nooit volledig is, omdat niet elk scenario vooraf voorspelbaar is. Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap blijft altijd maatwerk.

Tot slot wil de gemeente Gennepe met deze leidraad vooral enthousiasmeren en inspireren. En u als eigenaar en bewoner van Gennepe verleiden om (ook als u geen bouw- of veranderplannen heeft) extra aandacht te besteden aan de landschappelijke inpassing van uw terrein.

Deelgebieden

- Maasduinen
- Open agrarisch landschap
- Natuurgebieden
- Niersdal
- Maasdal
- Overgangszone
- Stuwwal

Inhoud

- Maasduinen p. 8
- Open agrarisch landschap met natuurgebied Koningsven - de Diepen p. 10
- Niersdal p. 12
- Maasdal p. 14
- Overgangszone met stuwwal p. 16
- Ingrediënten p. 18
- Referenties p. 21

Deelgebieden

Het landschap van Gennepe is veelzijdig met diverse specifieke karakteristieken. Daarom onderscheiden we verschillende deelgebieden. Ieder deelgebied kent een eigen karakteristiek. Door aan te sluiten bij de gebiedskenmerken van uw specifieke deelgebied zorgt u voor een goede landschappelijke inpassing.

Voor het landschap rond Gennepe onderscheiden we de volgende deelgebieden:

- Maasduinen
- Open agrarisch landschap met natuurgebieden
- Niersdal
- Maasdalen
- Overgangszone met stuwwal

Het landschap van Gennepe is complex en kent vele lagen. Al die lagen hier benoemen maakt deze leidraad nodeloos ingewikkeld. Daarom is de indeling van de deelgebieden bewust versimpeld. Deze gebiedsindeling is dus geen exacte weergave van het landschap rond Gennepe. De deelgebieden en de bijbehorende gebiedskenmerken komen niet uit de lucht vallen. Zij zijn gebaseerd op eerdere landschappelijke studies waaronder:

- Omgevingsvisie Gemeente Gennepe uit 2019¹
- Landschapsontwikkelingsplan Mook en Middelaar en Gennepe uit 2009²
- Landschapskader Noord- en Midden Limburg uit 2009³

Impuls voor het landschap

In de omgevingsvisie gemeente Gennepe staat dat “landschappelijke kwaliteiten het vertrekpunt en afwegingskader vormen voor nieuwe plannen en ideeën”. We willen dat ontwikkelingen in het buitengebied een impuls vormen voor het landschap. Daarom is het belangrijk dat die ontwikkelingen passen bij de plek. Daarbij speelt landschappelijke inpassing een belangrijke rol. Uit het Landschapskader Noord en Midden Limburg volgen de kwaliteitsimpulsen die de basis vormen voor een goede landschappelijke inpassing rond Gennepe³:

1: Versterken landschappelijke structuren

- Versterken van beek- en rivierdalen
- Versterken bos- en mozaïeklandschap

2: Versterken variatie in schaal en ruimte

- Versterken van de variatie in open, halfopen en besloten gebieden

3: Evenwicht aanbrengen tussen rood (gebouwen) en groen (landschap)

- Versterken cultuurhistorische waardevolle structuren
- Aanbrengen van een beter evenwicht tussen rood en groen in bebouwingsclusters en linten buiten de bebouwde kom en in verrommelde en verdichte gebieden.

Hoe deze leidraad te gebruiken?

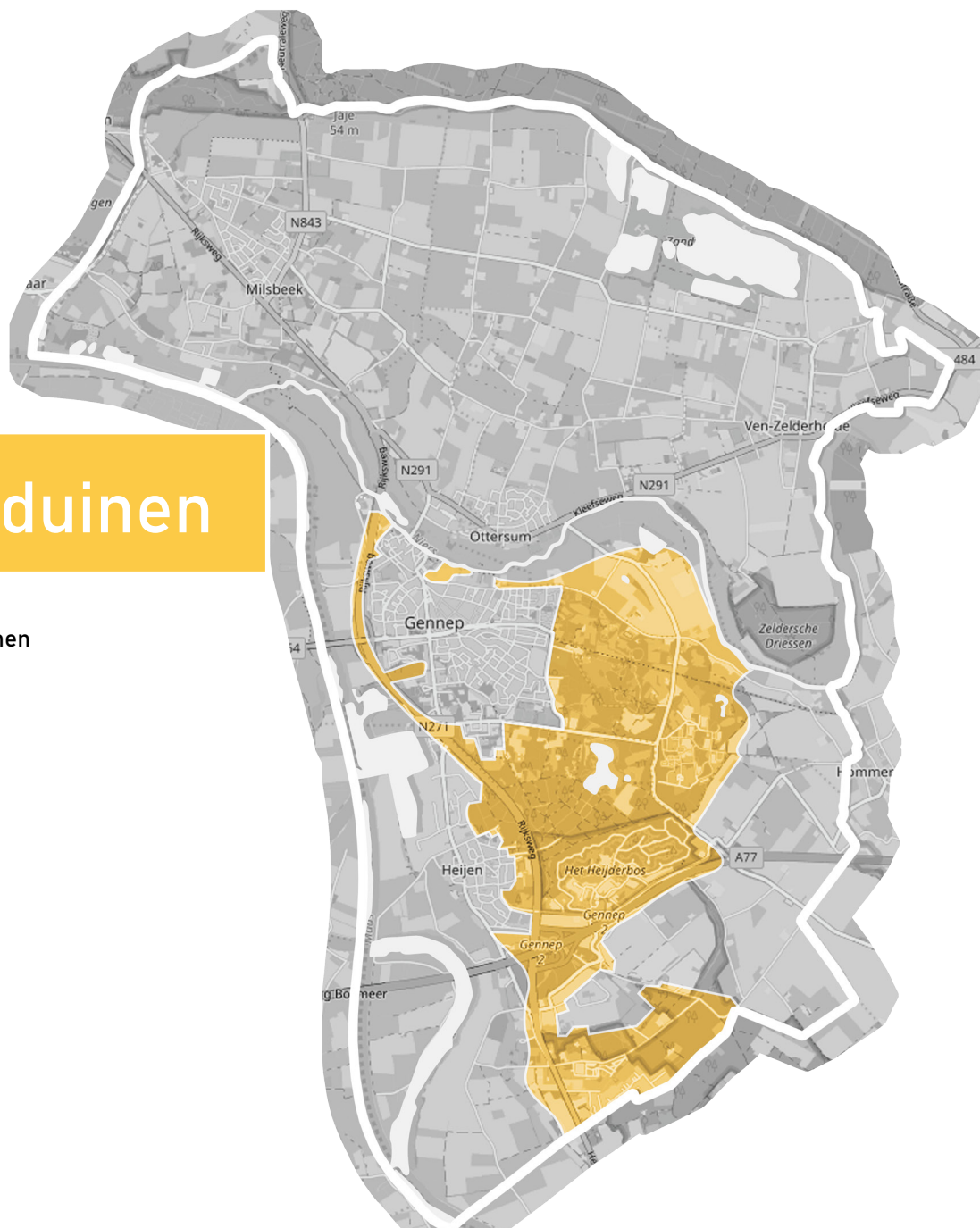
- Kijk op de kaart “deelgebieden” op de pagina hiernaast om te bepalen in welk deelgebied uw locatie valt.
- Ga naar de beschrijving van uw deelgebied in deze leidraad.
- Op basis van de gebiedskenmerken en de karakteristieke eigenschappen van uw deelgebied kunt u (of uw adviseur) een voorstel voor landschappelijke inpassing maken.
- Bespreek dit voorstel met de gemeente als onderdeel van uw plan.

Voor sommige landschapselementen, zoals het graven van een poel of het bebossen van grotere oppervlakten, is een ‘aanlegvergunning’ nodig. In het bestemmingsplan staat beschreven wat vergunningplichtig is. Dat verschilt dus per locatie. Het “Bestemmingsplan Buitengebied Gennepe (geconsolideerde versie)”, maar ook andere bestemmingsplannen, zijn te raadplegen via www.ruimtelijkeplannen.nl. U kunt uw vraag ook stellen via het Omgevingsloket. Overleg voor graafwerk, poelen en sloten ook altijd met het Waterschap.

Op de laatste twee pagina’s van deze leidraad geven we informatie over maten van verschillende landschapselementen en eventueel toe te passen soorten. Deze informatie is bedoeld om u op weg te helpen. Heeft u specifieke vragen? Neem dan contact op met de gemeente Gennepe. Want samen maken we Gennepe nog mooier!

Maasduinen

 Maasduinen

Maasduinen

De Maasduinen is een half open tot besloten mozaïeklandschap. Een herkenbaar reliëf en afwisseling tussen open en besloten percelen zijn de belangrijkste kenmerken. Gemeente Gennep kent zowel een aaneengesloten Maasduinen gebied als kleinere individuele duinen.

Gebiedskenmerken

- Reliëf: duinen; zowel individuele duintjes als aaneengesloten duinenrand
- Wegenpatroon: zowel kronkelig als recht
- Verkavelingspatroon: kleinschalig en onregelmatig
- Bepanting: bospercelen, houtwallen, singel en bomenrij
- Bebouwing: individuele bebouwing tot kleine (recreatieve) enclaves
- Gebruik: bos, weiland, akker, heide, natuur en recreatie

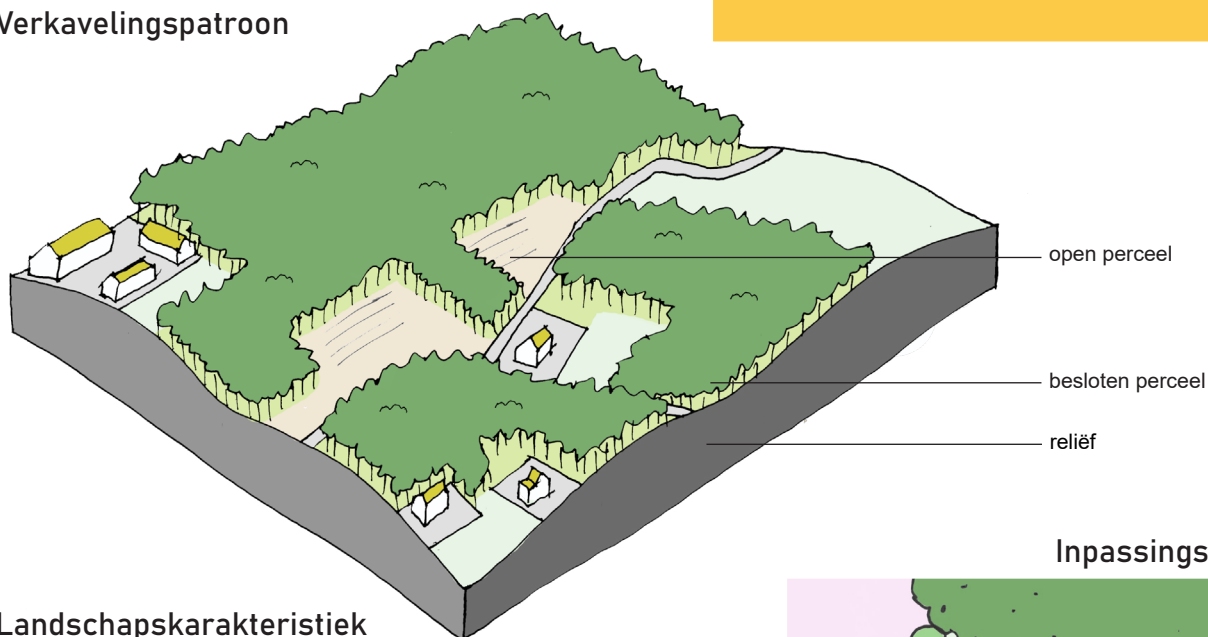
foto Maasduinen²

Ingrediënten

Afwisselend en onregelmatig mozaïeklandschap met:

- Bosje
- Houtwal/singel rond akker of wei
- Bomenrij/laan
- Solitaire boom
- Heide en vennen

Verkavelingspatroon

Landschapskarakteristiek

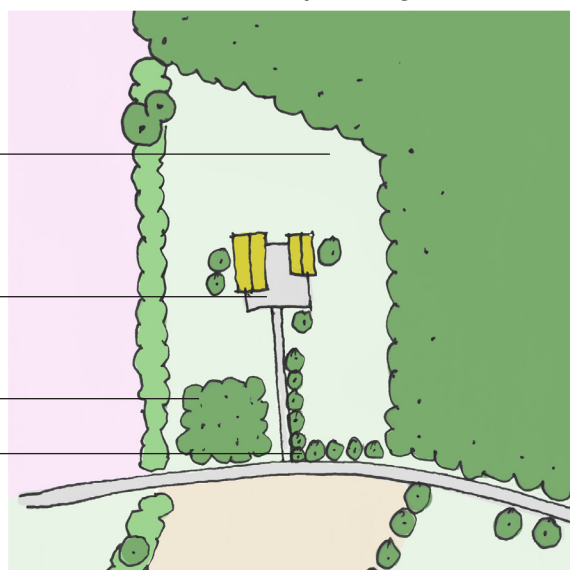
Bomenrijen, houtwallen, singels en bosjes definiëren de randen van de open 'kamers'

Bouwvolumes in landschappelijke 'kamer'

Bosje

Bomenrij

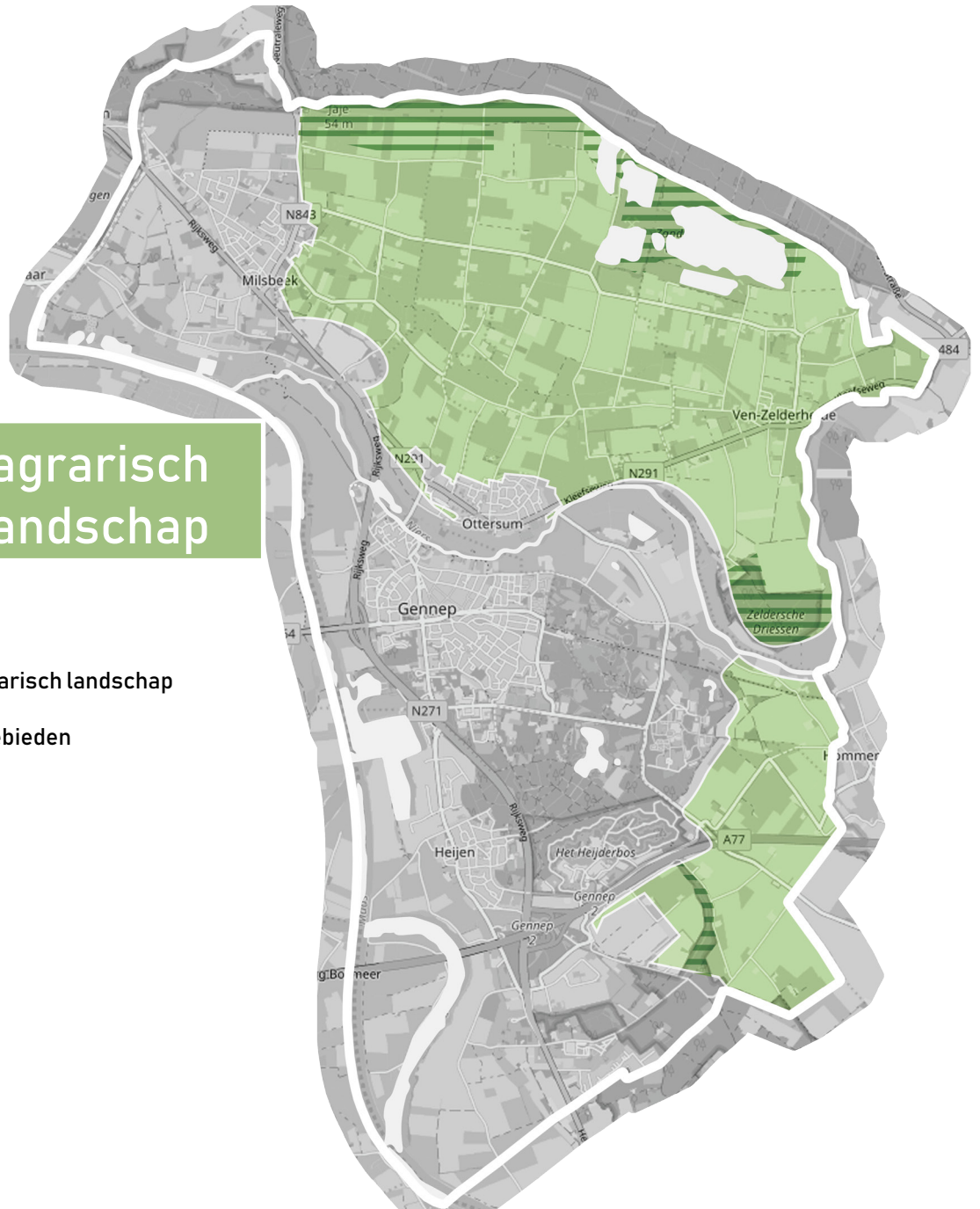
Inpassingselementen

Aanbevelingen

Versterken mozaïek landschap door:

- Ontwikkelingen moeten in verhouding staan tot de bufferende werking van mozaïeklandschap
- Reliëf accentueren
- Afwisseling besloten en open landschap behouden en versterken. Juist de open ruimtes zoals weiljes en akkers zijn kwetsbaar voor aantasting

Open agrarisch landschap

- Open agrarisch landschap
- Natuurgebieden

Open agrarisch landschap

Het open agrarisch landschap bestaat uit zowel oude als recentere landbouwgronden met een relatief vlak en open karakter. Kenmerkend zijn de oude buurtschappen en smalle beken in oost-west richting met steilranden. De velden nemen een bijzondere plaats in. Deze oude open gronden zijn al lang in cultuur en wijken qua vorm, inrichting en historie af van de omgeving. De Diepen in het noorden tegen de stuwwal aan ondergaat een transformatie naar natuurgebied. Behoud van het open karakter is daarbij het uitgangspunt.

Gebiedskenmerken

- Reliëf: vlak, oude velden licht gloeiend, beken met steilranden
- Wegenpatroon: overwegend recht, bij velden licht kronkelend
- Verkavelingspatroon: relatief grootschalig (onregelmatig) blokpatroon
- Beplanting: houtwallen, singels, lanen, solitaire bomen, bij velden alleen lanen en solitaire bomen
- Bebouwing: geclusterd langs de wegen, in buurtschappen, aan de randen van de velden
- Gebruik: akkers op de hogere delen, grasland in de beekdalen

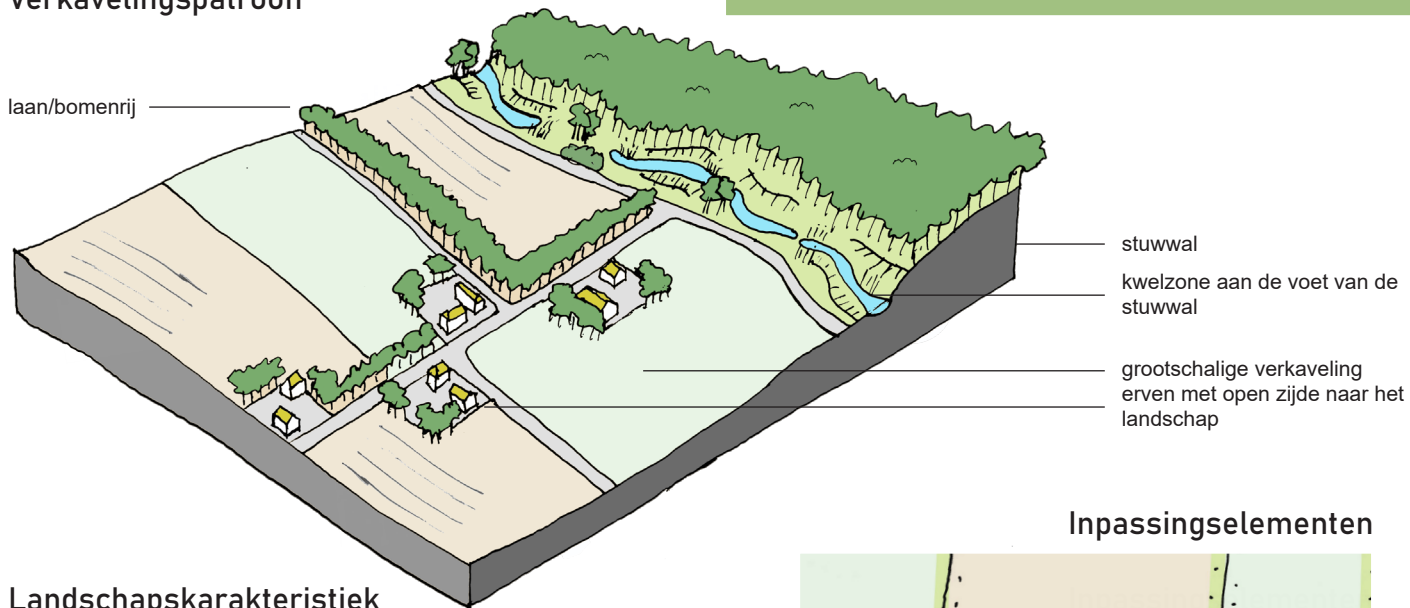

foto open agrarisch landschap en Koningsven - de Diepen¹

Ingrediënten

- Houtwal/singels
- (Knot)bomenrij/bomenlaan
- Boomgaard
- Geschoren heg of vrijuit groeiende heg
- Solitaire boom
- Poel

Verkavelingspatroon

Landschapskarakteristiek

Rietkragen in slootjes versterken het natuurlijke karakter

Open naar landschap (soms beekdal) toe

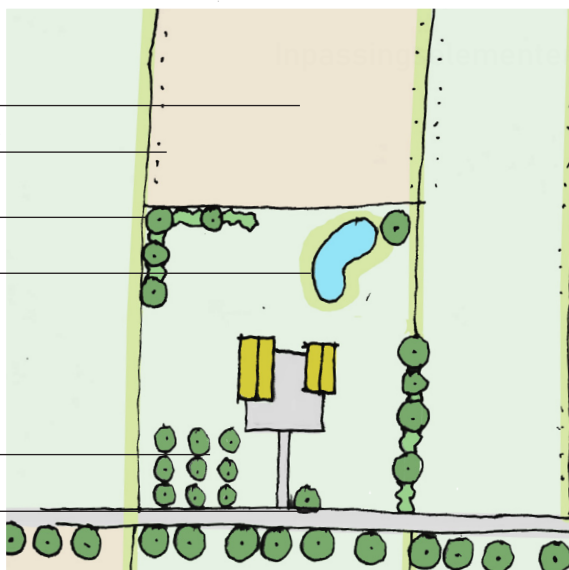
Houtwal verzacht bouwvolume

Poel op natte plek

Boomgaard als optie

Solitaire bomen verzachten het zicht

Inpassingselementen

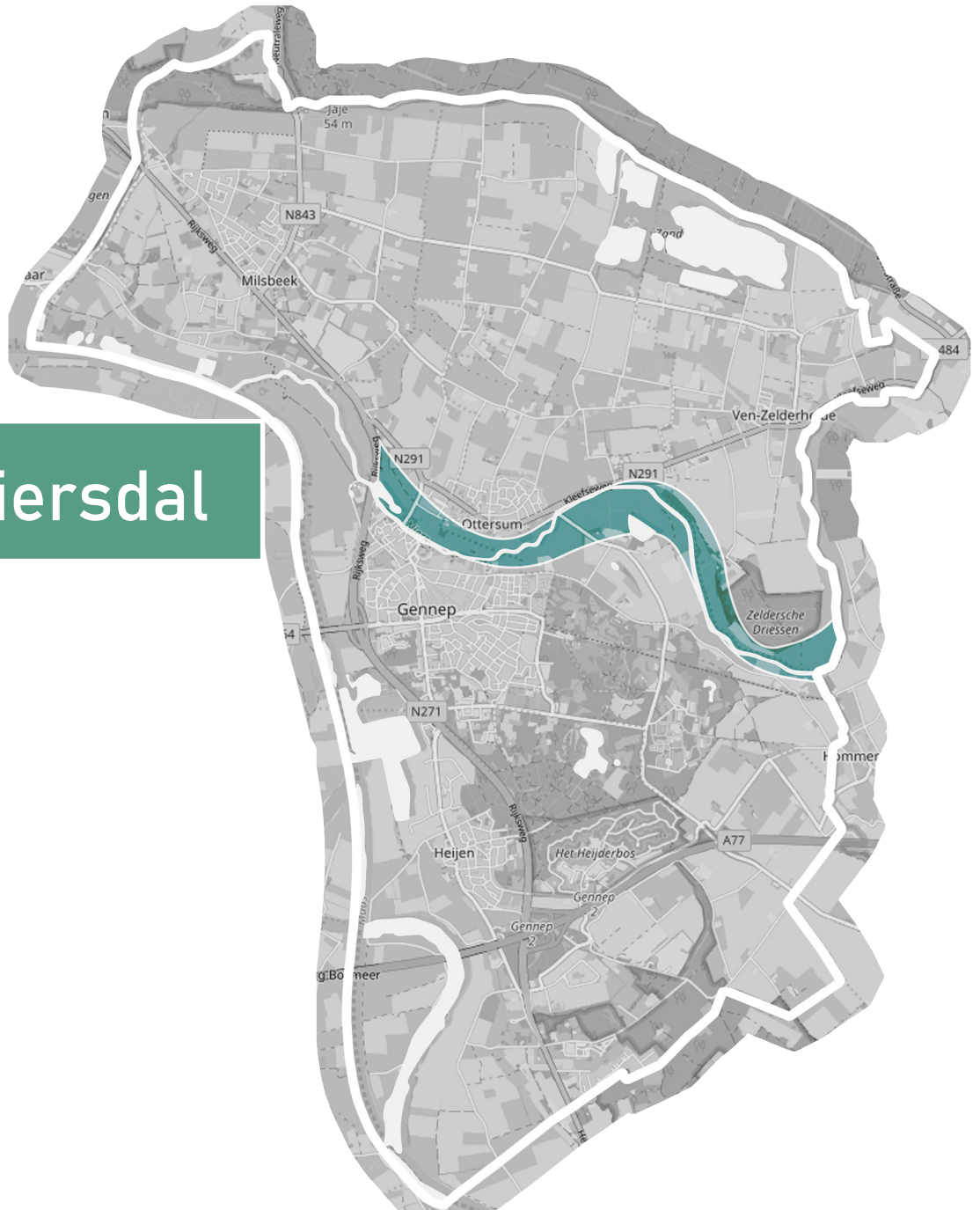
Aanbevelingen

Versterken open agrarisch landschap door:

- Versterken van/vergroten herkenbaarheid van beekdalen, open structuur en steilranden bewaken
- Versterken van/vergroten herkenbaarheid van buurtschappen door het stimuleren van erfbeplanting en groeperen van ontwikkelingen aan deze linten
- Bewaak en bescherm de eigenheid van de velden
- Landschappelijke inpassing richt zich op het verzachten van ontwikkelingen, niet het wegstoppen ervan. Tactisch geplaatste groepen beplanting geven meer kwaliteit dan alles wegstoppen achter een strook groen

Niersdal

Niersdal

Niersdal

Het Niersdal is een breed meanderend beekdal met een relatief open karakter met langs de oevers enkele bosjes. Op de hogere delen kenmerkt het zich door een zeer open agrarisch gebied.

Gebiedskenmerken

- Reliëf: steilranden en terrassen/beekuiterwaarden volgen meanderende Niers
- Wegenpatroon: parallel aan de Niers
- Verkavelingspatroon: onregelmatig patroon, zowel klein als meer grootschalig
- Bepanting: hagen, singels, houtwallen en in mindere mate bosjes
- Bebouwing: geclusterd op de hogere delen
- Gebruik: grasland in de lagere delen, akkers op de hogere delen (Biesterveld en 't Oord)

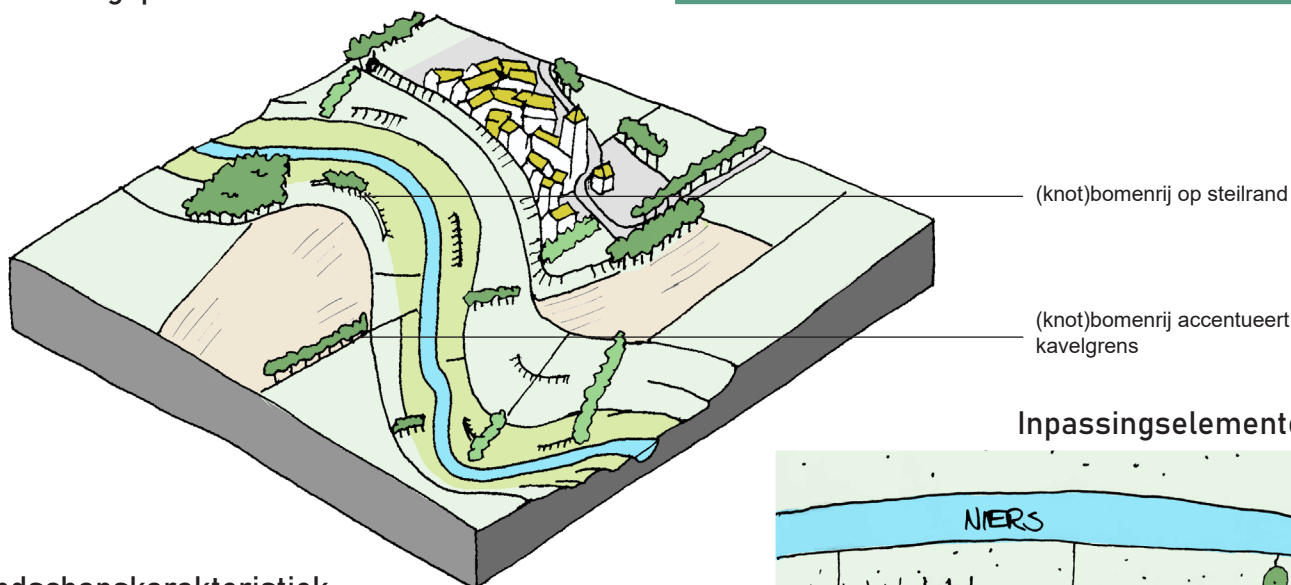

foto Niersdal¹

Ingrediënten

- Ruimte voor (hoog) water
- Relatief open karakter
- Beplantingsstructuren zowel parallel aan als haaks op de Niers
- (Knot)bomenrij/bomenlaan
- Houtwal/singel
- Solitaire boom
- Geschoren heg of vrijuit groeiende heg

Verkavelingspatroon

Landschapskarakteristiek

(knot)bomenrijen accentueren kavelgrens of steilrand

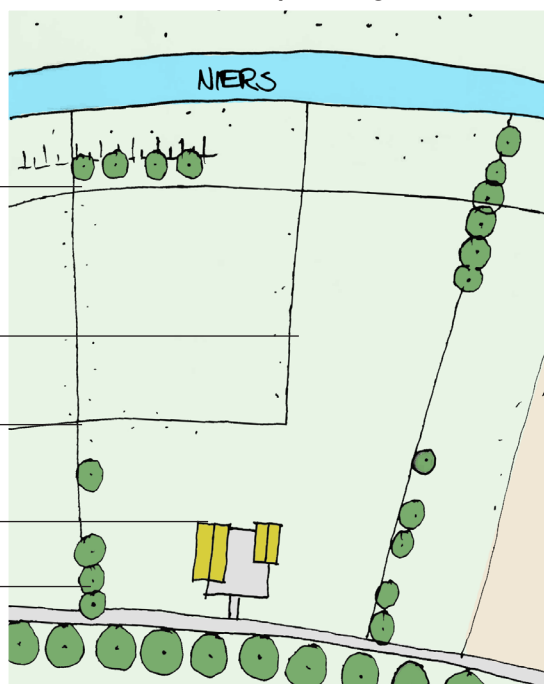
zichtlijnen naar de Niers

rietkraag in slootjes versterkt het natuurlijke karakter

bouwwolumes nabij de weg

houtwal, bomenrij of solitaire bomen verzachten het zicht op de bouwwolumes

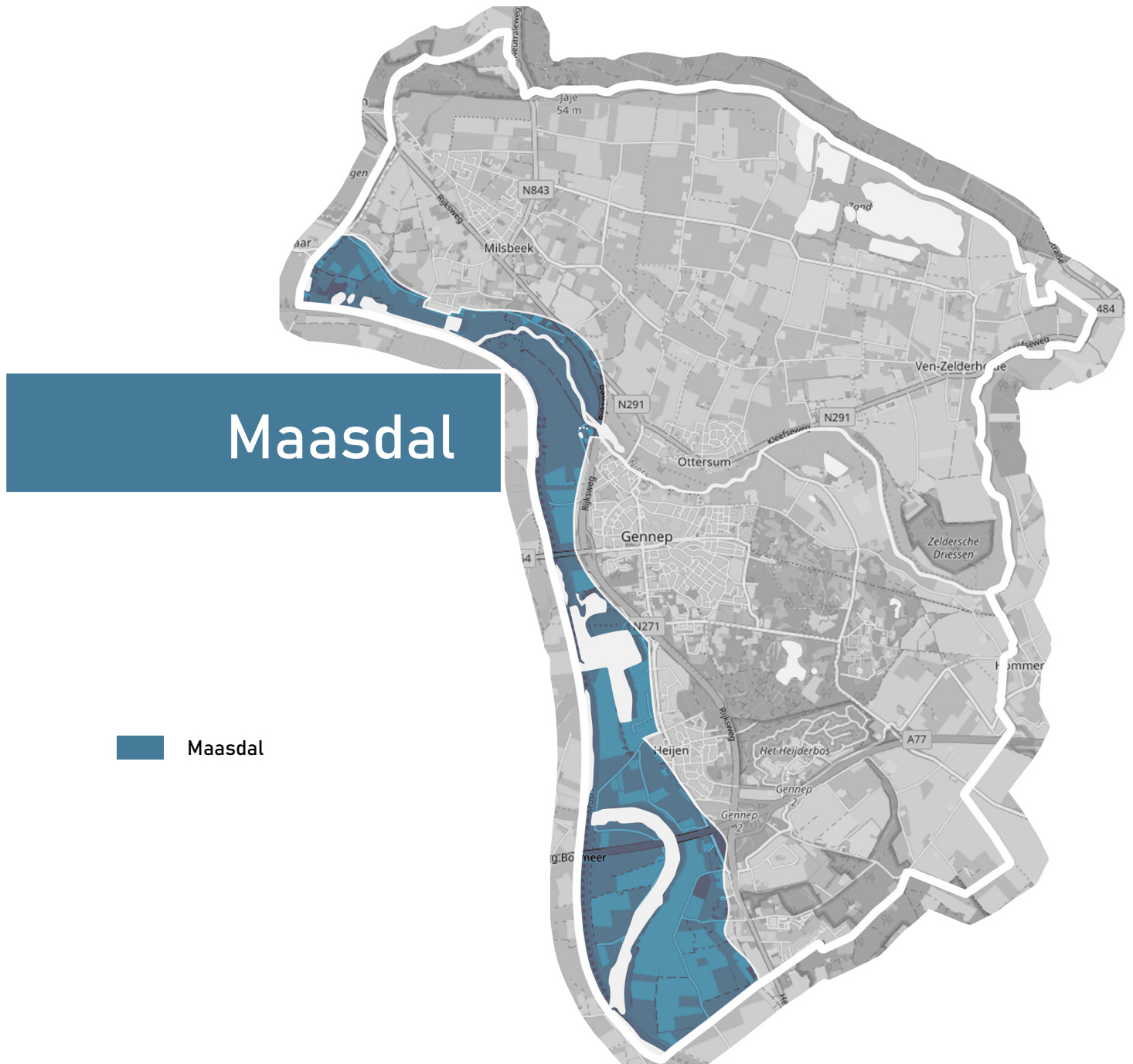
Inpassingselementen

Aanbevelingen

Versterken mozaïek landschap door:

- Terughoudend zijn met toelaten ontwikkeling
- Versterken Niersdal tot herkenbare structuur
- Bewaken relatief open karakter naar de Niers toe

Maasdal

Het Maasdal is een zeer breed licht meanderend rivierdal met uiterwaarden, terrassen, oude meanders, steilranden en dijken.

Gebiedskenmerken

- Reliëf: Maasdal met uiterwaarden en terrassen met steilranden
- Wegenpatroon: parallel aan de Maas
- Verkavelingspatroon: onregelmatig blokpatroon, zowel klein als meer grootschalig
- Beplanting: Maasheggen, bakenbomen, Maaskemp opvallend open
- Bebouwing: zeer beperkt alleen op de hogere delen
- Gebruik: vrijwel uitsluitend grasland, enkele akkers op de hogere delen

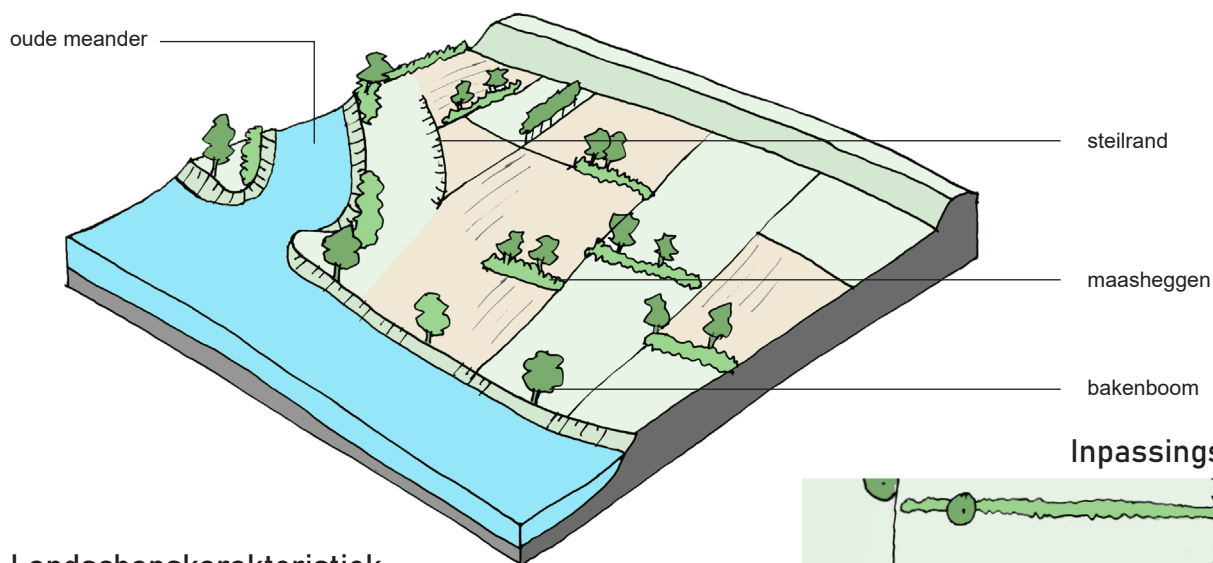

foto Maasdal¹

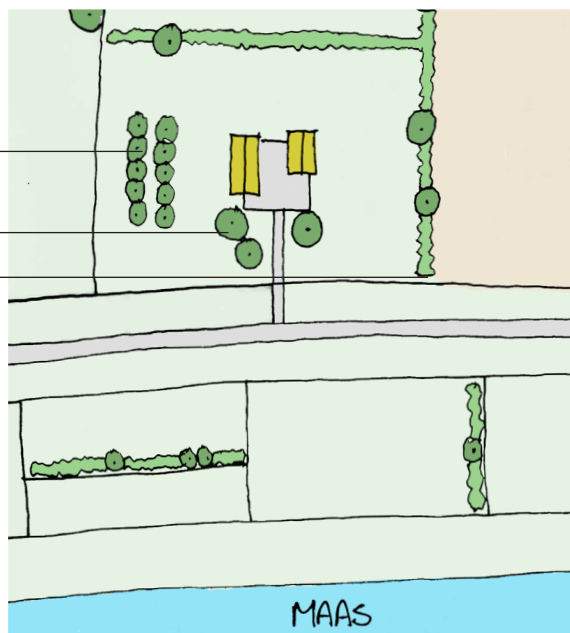
Ingrediënten

- Maasheggen accentueren kavelgrenzen (zowel parallel aan als haaks op de Maas)
- Geschoren heg
- Solitaire boom
- Boomgaard op hogere delen

Verkavelingspatroon

Inpassingselementen

Landschapskarakteristiek

Boomgaard als optie op hoge delen

Solitaire bomen verzachten het zicht op de bouwvolumes

Maasheggen accentueren de kavelgrenzen, evenwijdig aan of haaks op de loop van de Maas

Aanbevelingen

- Kenmerkende reliëfvormen versterken (steil randen, terrassen, oude meanders)
- Ruimte voor de rivier met respect voor oude bouwlanden en historische relictten

Overgangszone

- Overgangszone
- Stuwwal

Overgangszone

In de overgangszone komen kenmerken voor van (individuele) maasduinen, open agrarisch landschap en de stuwwal. Voor dit gebied zal daarom per opgave/locatie bekeken moeten worden welke landschapskarakteristieken het sterkst aanwezig zijn, om een keuze te maken bij welk deelgebied het beste aangesloten kan worden. Voor de ene locatie kan het beste worden aangesloten bij de karakteristiek van de maasduinen, terwijl een andere locatie meer aansluit bij een open agrarisch landschap of de stuwwal.

Het landschapstype stuwwal komt binnen de gemeente Gennep alleen in de Overgangszone voor. De stuwwal zelf is natuurlijk groter en strekt zich uit tot in Nijmegen en Duitsland. Het bos op de helling en het plateau maakt de stuwwal al van ver goed zichtbaar. Wie beter kijkt ziet echter dat er meer is dan alleen bos. De stuwwal bestaat uit een onregelmatig verkaveld mozaïeklandschap waarbij open en besloten percelen elkaar afwisselen. Het reliëf bepaalt in belangrijke mate het verloop van wegen, paden en de verkaveling.

Voor de gebiedskenmerken van de rivierduinen en het open agrarisch landschap, zie respectievelijk pagina 8 en pagina 10 van deze leidraad. Op deze pagina volgen de kenmerken van de stuwwal, omdat die nog niet behandeld zijn.

Gebiedskenmerken stuwwal

- Reliëf: plateau/vlak, helling, droogdal en holle weg
- Wegenpatroon: kronkelig, volgt de hoogtelijnen
- Verkavelingspatroon: kleinschalig en onregelmatig
- Beplanting: bospercelen, houtwallen en singels
- Bebouwing: geen tot incidenteel; kleine enclave aan St. Jansberg
- Gebruik: bos, weiland, akker altijd met natuurfunctie

foto zicht op de stuwwal vanuit Koningsven¹

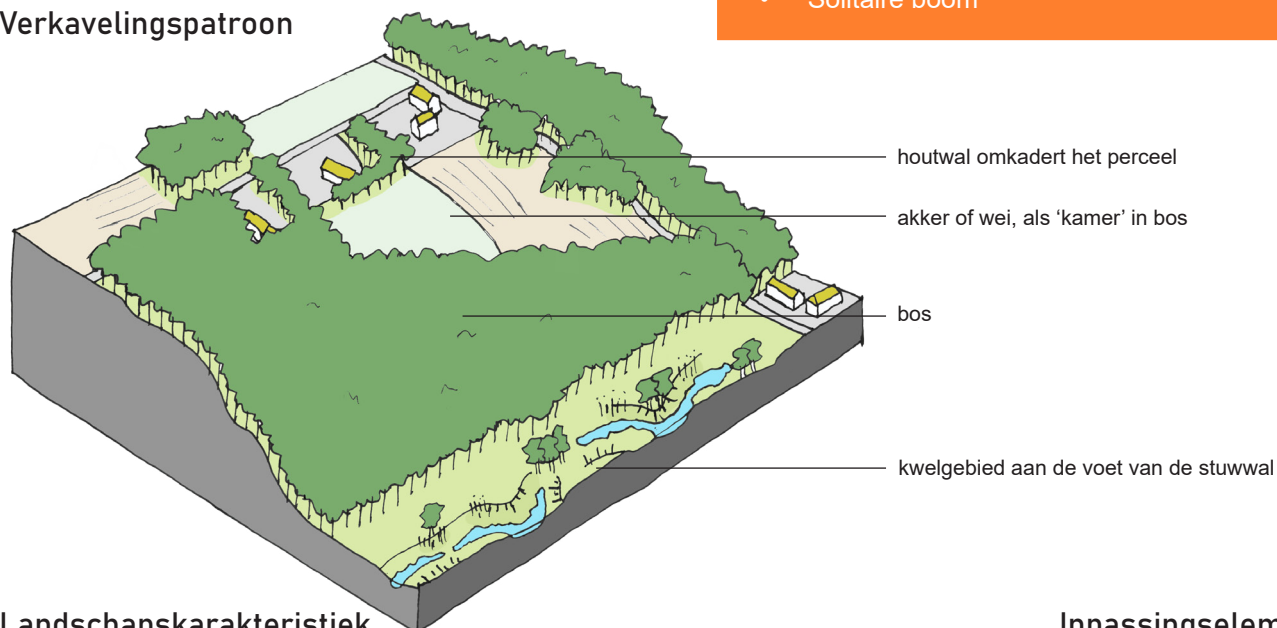
Ingrediënten

De ingrediënten van de zuidelijke overgangszone bestaat uit een afwisseling van elementen uit maasduinen en open agrarisch landschap.

De stuwwal in het noorden van de Overgangszone is een afwisselend en onregelmatig mozaïeklandschap met:

- Bosje
- Houtwal/singel rond akker of wei
- Bomenrij/bomenlaan
- Solitaire boom

Verkavelingspatroon

Landschapskarakteristiek

Houtwallen, singels en bosjes definiëren de randen van de 'kamers' in het bos

Bouwwolume in 'besloten' perceel

Bouwwolume in 'open' perceel

Inpassingselementen

Aanbevelingen

Rivierduin, open agrarisch landschap of stuwwal - versterken van karakteristiek van deelgebied door:

- landschapskarakteristieken bepalen
- aanbevelingen bij deelgebied op te volgen

Stuwwal - versterken mozaïeklandschap door:

- Terughoudend zijn met toelaten ontwikkeling
- Reliëf accentueren
- Afwisseling besloten en open landschap behouden en versterken. Juist de open ruimtes zoals weiljes en akkers zijn kwetsbaar voor aantasting

Ingrediënten

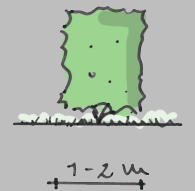
Strak geschoren heg of haag

breedte: 0,5 tot 2 meter

hoogte: variabel

vooral aan de voorkant van het erf

soorten: bijvoorbeeld beuk, haagbeuk, meidoorn, veldesdoorn, liguster, hulst

Maasheg

breedte: 3 tot 5 meter

hoogte: variabel, van vlechtheg tot vrijuit groeiendsoorten:

bijvoorbeeld meidoorn, sleedoorn, hondsroos, veldesdoorn

Houtwal/houtsingel

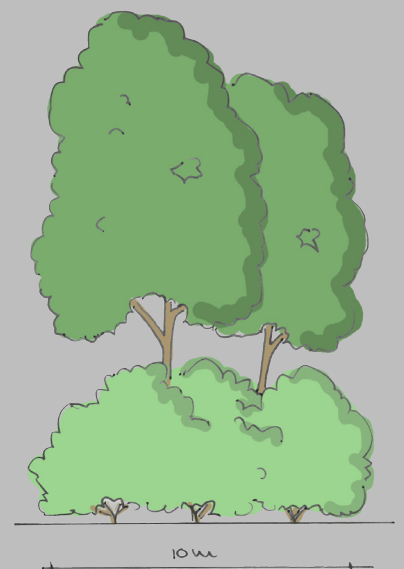
breedte: minimaal 10 meter

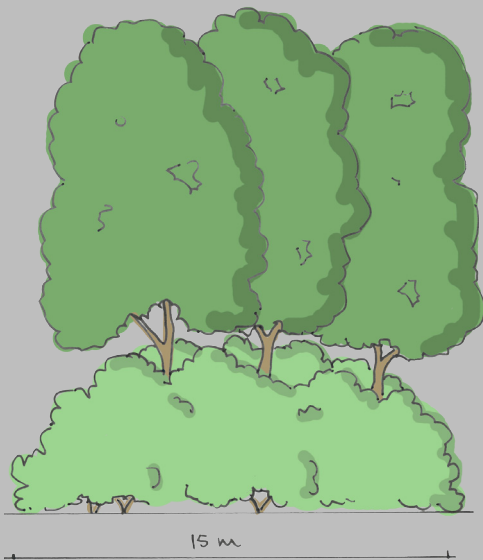
onderlaag van struiken met een vrijuit groeiende bomen

soorten struiken: bijvoorbeeld meidoorn, sleedoorn, hondsroos, hazelaar, sporkehout

soorten bomen: bijvoorbeeld els, berk, eik, iep, veldesdoorn, haagbeuk, populier

* soortkeus afhankelijk van locatie

Bosje

afmeting: minimaal 15 bij 15 meter
 onderlaag van struiken met vrijuit groeiende bomen

soorten struiken: bijvoorbeeld meidoorn, sleedoorn, hondsroos, hazelaar, sporkehout

soorten bomen: bijvoorbeeld els, berk, eik, iep, veldesdoorn, haagbeuk, populier

* soortkeus afhankelijk van locatie

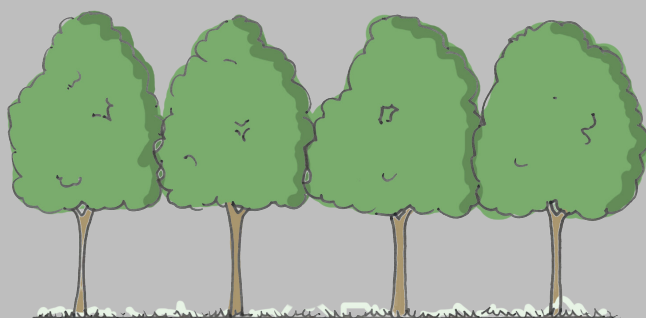

Solitaire boom of boomgroep

vrijuit groeiende boom
 vooral aan de voorkant van het erf

soorten: bijvoorbeeld beuk, haagbeuk, linde, eik, kastanje, esdoorn, iep, walnoot

* soortkeus afhankelijk van locatie

Bomenrij of laan

afstand tussen de bomen 8 tot 12m

soorten: bijvoorbeeld beuk, haagbeuk, linde, eik, populier, kastanje, veldesdoorn

* soortkeus afhankelijk van locatie

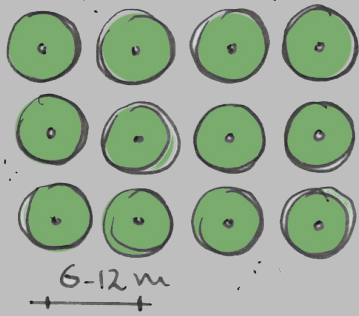

Knotbomenrij

afstand tussen de bomen 5 tot 8 meter
 1 keer per 2 tot 3 jaar knotten

Tip: knot niet alle bomen in 1 keer, maar knot om en om. Dat scheelt werk en afval.

soorten: bijvoorbeeld wilg, haagbeuk, linde, populier. Soortkeus afhankelijk van locatie

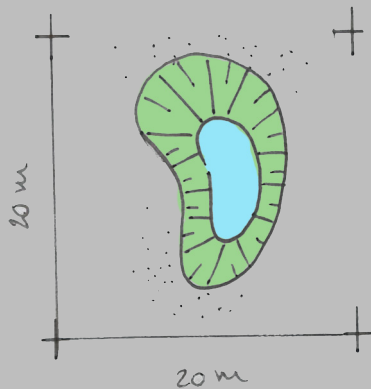

Boomgaard

afstand tussen de bomen 6 tot 12 meter

soorten: bijvoorbeeld appel, peer, pruim, kers, mispel, moerbeï, kweepeer, walnoot

* denk ook eens aan oude fruitrassen

Poel

op plek waar het grondwater relatief hoog staat
 flauwe zonbeschenen oever (1:6 tot 1:10)
 mag (gedeeltelijk) droogvallen in zomer

Soorten

- gebruik inheemse soorten
- inheemse soorten zijn soorten die van nature (of al heel lang) in het gebied voorkomen
- het gebruik van (wintergroene) exoten zoals coniferen en laurierkers is niet wenselijk
- bij boomgaarden en solitaire bomen is het gebruik van niet inheemse bomen (zoals kastanje of moerbeï) eventueel een optie

Referenties

¹bron: Omgevingsvisie Gemeente Gennepe, 2019

²bron: Landschapsonwikkelingsplan Mook, Middelaar en Gennepe 2009

³bron: Landschapskader Noord- en Midden Limburg, 2009

foto's kapt en foto¹: Frank Wouters
foto²: Gemeente Gennepe

